

1940

Počínajíc rokem 1940, vraceje se tak o pět let zpět, dlužno zaznamenati, že tento rok žijící ve znamení vítězství Němců jak na východě proti Polsku, tak na západě ve Francii, jest pro nás rokem nejistoty co bude dále. V tento rok jest zavedeno tak zvané „papírové“ řízené hospodářství, zavedeny kontingenty, pro jednotlivé hospodáře soupisy a rozpisy. Vydány jsou statkové archy pro hospodářství nad 5 ha a pro menší „Pomocné knížky“. Dále mléčné záznamy, mléčí povolení, šrotovací povolení atd.

K provádění těchto nařízení jsou ustaveny zemědělské komise čtyřčlenné, v čele se starostou obce, jež jsou zodpovědny za vedení tohoto řízeného hospodářství a potřebné práce k tomu provádějící.

Počasí tento rok jest hospodářství příznivé, úroda dobrá – takže předpis dodávky pro obec jako celek, jež činí 1200 q obilí, nečiní žádných obtíží. Placeno jest za pšenici dle jakosti 168,- až 182,- Kč. Dávka pro samozásobitele jest 14 kg chlebového obilí na 1 osobu a zásobovací období čtyři týdny. Poměr pšenice k žitu ponechán na vůli každého hospodáře, jak si jej upraví.

Tento rok jest zdejší velkostatek konfiskován jako majetek židovský německými úřady a dán pod německou správu tak zvaných „Gütsfervaltengů“ jejíž ústředí je v obci Ratboř. Do tohoto okruhu jsou zapojeny velkostatky Ratboř, Radovesnice, Libodřice, Bošice, Zalesany a Pučery, povětšinou, až na Pučery, majetek židovský, jež má sloužit za germanizační ostrovy v našem ryze českém kraji a tak být projevem hegemonie „čisté rasy německé“ nad námi. Ve školách jest jako povinný předmět vyučovací zavedena němčina a v hodinách dějepisu vyučováno o říši Velkoněmecké, jejíž součástí prý my Češi jsme byli od pradávna.

1941

V tento druhý válečný rok vyznačující se německou rozpínavostí do všech stran, jest ve znamení nových příprav k dalšímu výboji a zabíjení. Pokořena jest bratrská Jugoslávie, jejíž lid stáhnouc se do hor vede dále partyzánský odboj proti Němcům, vyřazeno Řecko, Bulharsko přistoupilo k bloku vedeném Německem, Itálií a Japonskem zvaném „Osa“. Taktéž i Rumunsko a Maďarsko se Slovenskem. Tím jest kruh kolem nás uzavřen úplně a nám zbývají jen poselství éteru – rozhlasové poslechy „na černo“. Propaganda, vynález osvícené doby dvacátého století, slaví svoje triumfy na všech stranách, a tak možno slyšeti chvalozpěvy i na nejhorší bestiality, proti nimž středověk vyhlášený svými absurdnostmi proti lidskosti jest pouhé nic – a jako koruna nasazená na hlavu tomu všemu jest zneužíváno vědy, jejímž jménem jest páchána ta největší zlotřilost a dotvrzována její oprávněnost vůči člověčenstvu – válka se všemi svými variantami hrůzy.

Vracejíc se k životu na naší milé vesnici jest nutno zaznamenati i zde třídění názoru, z čehož vznikají různá anonymní udání a kvas v našem společenském životě. V tento čas přicházejí do naší vesnice lidé z měst a přivážejí na výměnu různé věci denní potřeby za poživatiny, hlavně mouku, vejce a omastek. Ceny „na černo“ stoupají. Chuť po zbohatnutí stoupá ve všech vrstvách. Prodává se pod rukou, neboť vše je vázáno v řízeném hospodářství.

Mouka pšeničná	15,- až 25,- Kč i dráže	za 1 kg
Máslo	150,- až 300,- Kč	za 1 kg
Sádlo škvařené	až 500,- Kč	za 1 kg
Vejce 1ks	5,- až 15,- Kč	
Lístek na maso 1 ks	100,- až 150,- Kč	dávka na 1 kg
Jablka	10,- až 25,- Kč	za 1 kg
Švestky	8,- až 12,- Kč	za 1 kg

Látky na oděv, prádlo, obuv, to vše jest jenom vyměňováno za věci k jídlu, které, snášejí delší uschování, z čehož vysvítá, že vše se připravuje na delší trvání války a zhoršení zásobování. V hospodářství jsou zavedeny lístky na umělá hnojiva, jejichž nedostatek, mimo 40% soli draselné, počíná se projevovat hlavně u superfosfátu, jehož dovoz úplně ustal a je nahrazován Thomasovou moučkou. Vydává se 80% z průměru posledních dvou let, povětšinou však tato dávka není dodržována ze strany rozdělovačů a hodně menších hospodářů nedostalo nic. Ceny chovného dobytka jsou tendence vzestupné, zatímco ceny za jatečné kusy na svodech jsou udržovány na stupni nízkém. Prodává se 1kg chovného za 10,- až 15,- Kč, jatečného za 4.30 Kč až 7.20 Kč dle jakosti u hovězího, párek podsvinčat za 420,- až 600,- Kč, vepřové na dodávku 10.50 Kč až 11.20 Kč ž.v. Dobytek k nám dovážený, povětšinou zrekvírovaný v zabraných územích a nám přidělovaný jako zástavový, jest cítěn: vepřový za 16,- až 24,- Kč za 1 kg ž.v., hovězí 8,- až 10,-Kč za 1 kg ž.v.

Úroda tento rok průměrná, o něco slabší léta minulého. Ceny nezměněny. Zdejší velkostatek přede žněmi jest pronajat soukromému nájemci, „říšskému“ Němci Augustinu Juppemu, továrníku z Liberce. Dotyčný velkostatek přebral i s úrodou, živým a částí mrtvého inventáře za 1.280 000,-Kč. Statek čp.39 pana Josefa Čejky prodán jeho příbuznému Čeňku Sixtovi, přistěhovanému ze Sudet, jenž musel tamní hospodářství odevzdati Němci.

Dne 22.června dal Hitler rozkaz německé armádě připravené v obsazeném Polsku k přepadení Ruska. Tímto krokem válka rozrůstá se do šíře a její zakončení do neznáma

Do konce roku žijeme při své denní lopotě ve znamení Teütonských vítězství na východě, kdy ampliony i několikrát za den oznamují vítězný postup, což přijímáno u určité části lidí s radostí, u druhých s úšklebkem a mnoho jest takých, kteří se ocitli ve „slepé uličce“.

V měsíci září provedeny soupisy výmlatu obilí zemědělskou komisí. Výmlat hlásí si každý hospodář samostatně a dobrovolně. Průměr vymláceného obilí přihlášeného činí 280 kg z jedné oseté měřice. Tento podzim byl jsem jmenován jako člen této komise a pro zajímavost zaznamenávám, že velká část hospodářů „usměrňuje“ tento výmlat podle druhých, aby pravděpodobnost byla prokázána. Skutečný průměr výnosů pohyboval se u pšenice cca 5q, u žita 4.20q, u ječmene 4.80q z jedné míry. Přebytky takto získané jsou prodávány pod rukou a zkrmovány v domácnosti.

1942

Vstupujeme do třetího válečného roku. Počátkem ledna trvá bezmrazé, dosti teplé počasí, od 8. mého však přibývá mrazů a zima nastupuje svoji tvrdou vládu. 12.ledna naměřeno 12°C, 15- tého 21°C a od té doby ukazuje teploměr každého dne 23° až 26° mrazu. Od 25.ledna mrazy poněkud polevily a sněží. Toto počasí střídavých mrazů a sněžení potrvává do 13.února, kdy se mění v prudkou fujavici. Všechny silnice i cesty jsou zaváty spoustou sněhu a tím i přerušena doprava. 14.února jest vyhlášena pracovní povinnost všech mužů na prohazování sněhu. Každá obec jest povinna uvolniti a proházeti silnice probíhající jejím katastrem do stavu sjízdnosti a dále pak jsou denně protahovány na trati Kouřim – Kolín sněžnými pluhy, do kterých jsou zapřahány dva až tři páry koní. Tuhost této zimy trvá až do 17.března, kdy se oteplilo a sníh se pozvolna ztrácí z polí. V tyto dny objevili se u nás první skřivani a špačci, předzvěst nastávajícího jara.

V měsíci lednu provedena jest sbírka „zimní pomoci“ Národním souručenstvím, na níž nejvíce sebráno jest syrových králíčích koží a drobných věcí denní potřeby jako rukavice, šály na krk atd. 14.března nařízena jest sbírka kovů, železa, ocele atp. Naší obci jest Okresním úřadem předepsána dávka 17q. Z obecních a veřejných knihoven jsou nadále vyřazovány knihy s vlasteneckou tendencí, zvláště však Palackého „Dějiny národa českého“. Ve školách jest zakázáno vyučovati zeměpisu a dějepisu – na místo nich zavedena jako povinný předmět vyučovací němčina. Na školách z úředního příkazu nevyučováno pro nedostatek uhlí od 23.prosince 1941 do 5.března 1942.

Na práci do Německa jsou z příkazu odvedeni a posláni Hejl Antonín, kolář z čp.46, Kopecký František, sedlák z čp.30 a Kratochvíl Bohuslav, dělník zaměstnaný u dráhy z čp.124. V měsíci červnu jsou konány v Kolíně odvody mladších ročníků děvčat i chlapců na práci do Říše a postupně pak další od vyjití z obecné školy do 45. roku věku. Z naší obce tento čas nebyl odveden nikdo. Po dobu žní jsou na rozkaz Okresního úřadu stavěny stráže v hasičské zbrojnici a to dvoučlenné od 9 hod. večerní do 4 hod. ranní. Povinnost se vztahuje na všechny muže od 15 do 40 roků.

Po tuhé dlouho trvající zimě bylo započato s jarním osevem pšeníc a ječmenů dne 8.dubna. Ozimy pod dobrou sněžnou pokrývkou dobře přezimovaly, jen část červených jetelů jest poškozena plísní sněžnou. První osevy řepy jsou konány od 17.dubna, kdy nastalo bezmrazé počasí.

První žitné „panáky“ objevily se dne 28.července, čímž zahájeny letošní žně. Počasí jest nevlídné a často prší, čímž práce žňové jsou protahovány a teprve v půli srpna nastala pravá žňová pohoda, kdy se kosily pšenice a prováděn výmlat. Úroda jest uspokojivá a sklizeň až na malé vyjímky dokončena v posledních dnech srpnových a začato ihned s osevem řepky ozimé na předepsanou výměru 5% orné půdy u podniků na 5 ha. Po celý měsíc září trvá suché, teplé slunečné počasí beze srážek až do 9.října, kdy po předcházející vichřici opět vydatně napršelo a umožnilo dokončit podzimní osev a ulehčilo práce s dobýváním řepy. Výnos řepy cukrovky jest průměrný. Znatelný jest, zvláště u řep, menší příděl strojených hnojiv. Ku konci řepné kampaně v měsíci listopadu trvá pošmourné, sychravé počasí s častými přeháňkami a v posledních dnech listopadových dostavují se noční mrazíky. Osev ozimých pšeníc jest hodně pozdržen a dokončuje se v první půli prosince, kdy trvá teplé a pohodlnější počasí, taktéž i zimní orba prováděna jest až do Vánoc, kdy uhodily větší mrazy a mrzlo na holo až do konce roku.

20.dubna t.r. vyšetřovala německá policie na místním obecním úřadě Karla Ladýře, rolníka z č.p.38 a jeho ženu, dále Frant.Váchu, rolníka z č.p.31 se ženou, že poskytovali uprchlým polským zajatcům z tábora úkryt ve stohu a dávali jim potraviny, ke kterémuž výsledku byla volána jako svědek zdejší občanka pí Nemlajnová, která patrně toto udání učinila. Celkem se nevyšetřilo nic, neb výpovědi této paní si v zásadě odporovaly a samotní němečtí policisté nejevili o věc mnoho zájmu.

Dne 2.září provedla úřední kontrola přehlídku hus, kachen a slepic, při které bylo uloženo různým hospodářům 4 000,- Kč na pokutách za zatajení.

Dne 26.září proveden soupis veškeré sklizně obilí. Přihlášený výmlat se pohybuje od 10q do 18q obilí z 1 ha.

Tohoto roku zemřel 15.května Jan Kuchař, výměnkář z čp.102 ve věku 83 let a 11.září Václav Dittrich z čp.18 ve věku 33 roků na tuberkulozu plic. Pochování jsou na hřbitově v Polních Voděradech. Dne 26.října zemřela sešlostí věkem výměnkářka z čp.47 Kateřina Velebová, ve stáří 85 let.

V měsíci lednu narodil se syn Janu Frumertovi, panskému kováři, dne 8.června syn Rudolfo Kvasilovi, rolníku z čp.6, 15.října dcera Boh.Svobodovi, pekaři, 16.října dcera Václavu Velebovi, domkáři z čp.47, čímž uzavírám zápisy na tento rok 1942 dle poznámek činěných mým předchůdcem kronikářem Josefem Padrlíkem.

1943

Furie války zuří dále ve světě, nejvíce však na širých pláních Ruska, kde se střetli protivníci v boji na život a na smrt za příští uspořádání světa. Tento rok zdá se býti jakýmsi přelomem v dosavadním průběhu války, neboť armády německé dosud jen vítězí jsou nuceny ustupovati z dobytých území a zprávy německého hlavního stanu mluví o obranné poziční válce na východní frontě. Počátkem měsíce ledna mírně mrzne, od osmého do desátého napadla silná vrstva sněhu, mrazu přibývá. Od osmnáctého do dvacátého pátého jsou zaznamenány mrazy až 18°C, pak vlna mrazů povoluje a do konce měsíce teplota se pohybuje kolem -5°C. Tato teplejší vlna určuje počasí i v únoru, měníc se často v plískanice se sněhem. Ke konci měsíce února, kdy sníh se z polí ztratil, vane studený vítr a mrzne na holo. Toto suché studené počasí trvá po celý měsíc březen, přecházejíc dnem 29. do oblevy, kdy drobně a hustě prší. Prvý týden v dubnu jest teplo a jen malé přeháňky deštivé, osmého padá sníh a vane studený vítr. Pak opět nastává oteplení a přitom trvalé sucho až do 20.dubna, kdy po poledni spustil hustý déšť. Poslední dny v dubnu povětšinou větrno a sucho. Ani v květnu se mnoho nezměnilo – trvá studené a suché počasí, zvláště noci jsou mrazivé. Teprve 25.květen přináší dlouho želaný déšť a prší i 26. a 27.května vytrvale. Pak se vyjasňuje, chladna však převládají dále i v červnu, kdy 11-tého opět vydatněji namoklo. Citelnější oteplení přichází až po 21.červnu, poslední dny v červnu pod mrakem s malými srážkami a chladno. V prvé půli července časté, ale málo vydatné srážky a celkem chladno. Od 15-tého silné oteplení až horké žňové dny trvající do 6.spna, kdy po bouři částečně namoklo a ochladilo se. Později opět horko, 15.srpna prší. Do 23. suché počasí, horko, 23.ochlazení a déšť.

Pak do konce srpna teplé a suché počasí, které potrvало i přes celý měsíc září s velmi skrovnými srážkami. I říjen celý bez deště při teplém a suchém počasí přechází. Listopad pod mrakem, přesto však trvá i nadále sucho. Teprv 29. více napršelo, ochladilo se a přišly první mrazíky, které potrvávají až do Vánoc. 25.prosince sněží po celý den. 26. po ránu klidno, pod mrakem, k večeru opět sněží. 27. klidno, pod mrakem, řídká mlha. Na poledne teplo, západní vítr, od večera mží, 28. mžení trvá, obleva se střídavými plískanicemi trvá až do konce roku.

S osevem jařin započato dnem 12.března. Seta jest pšenice, ječmen i mák těmi, kteří na podzim neoseli předepsanou plochu olejin řepkou. Ornice jest suchá se sklonem k prachovitosti. Jarní práce při trvajícím suchém počasí rychle ubývají. První řepy zasety 20.dubna. Později seté špatně vzhází pro malé srážky, taktéž i obilí jest špatné. Teprve po vydatném dešti 25.května vzešlo i ostatní semeno. Kultury řep jsou nestejně, nejhůře jsou na tom pícniny, vojtěšky, jetele a louky. První sklizeň řídká a nízká. Pšenice též prořídle krásně vymetly, klasnaté, slibující dobrou žeň. U žit a ječmenů červnové deště též mnoho napravily.

Žně započaty 22.července. Kosí se žita i ječmeny. Vše dozrává při suchém a horkém počasí najednou. Do 10.srpna při této pohodě jsou žně celkem skončeny, zbývají jen dodělávky u těch největších hospodářů pro nedostatek pracovních sil. Úroda v zrně celkem dobrá, slámy však proti létům dřívějším o hodně méně.

S osevem ozimů počato dnem 22.září. Úroda řepy slabá, průměrně sklizeno 45 – 50 q z míry a její sklizeň končí 25.října. Rok tento, vyznačující se malými srážkami, končí skrovnými zásobami krmnými na příští zimu a bude nutno při nedostatku krmiv jadrných bedlivě počítat a šetřit.

Úřední ceny (za 1q)

Pšenice	210,- Kč
Žito	186,- Kč
Ječmen	208,- Kč
Brambory	62,- Kč
Řepa cukr.	32,- Kč
Mák	900,- Kč

Úřední ceny (za 1 kg)

Maso hovězí	16,- Kč až 20,- Kč
Maso vepřové	20,- Kč až 24,- Kč
Třešně	10,- Kč až 12,- Kč
Jablka	10,- Kč až 25,- Kč
Švestky	8,- Kč až 10,- Kč
Vejce	15,20 Kč

Ostatní:

Uhlí černé	35,- Kč až 50,- Kč za 1q
Uhlí hnědé	20,- Kč až 30,- Kč za 1q
Dříví palivové	84,- Kč
Okování 1 krávy	56,- Kč (8 půlek á 7,- Kč)

Ceny na černé burze:

Párek podsvinčat	1200,- Kč až 1500,- Kč
Sádlo škvařené	800,- Kč až 1000,- Kč za 1 kg
Máslo čerstvé	350,- Kč až 750,- Kč za 1 kg
Maso vepřové	400,- Kč až 600,- Kč za 1 kg
Líh	800,- Kč až 1000,- Kč za 1 litr
Pšenice	600,- Kč až 1200,- Kč za 1q
Vejce	8,- Kč až 15,- Kč za 1 kus
Mléko	2,- Kč až 25,- Kč za 1 litr

Dnem 6.března byla naše obec poctěna návštěvou hospodářské kontroly. Kontrola je sedmičlenná, sestávající se ze dvou německých policistů, jednoho četníka protektorátního a čtyř úředníků civilních. Ve tři čtvrtě na devět jsou svoláni všichni samozásobitelé, přednostové domácností neb jejich zástupci třepotavým zvukem „polnice“ obecního strážníka do hostince „U Strnadů“, kde jim bylo přečteno úředníkem této kontroly nařízení o odvádění obilí, podle kterého se trestá zatajení, aneb obcházení tohoto nařízení těžkými tresty, ve zvláštních případech i ztrátou hrdla. Poté jest pořizován seznam těch, kteří dobrovolně tyto zásoby zatajené, aneb jinak získané dobrovolně a beztrestně přihlásí. Nato jest zahájena teprv přehlídka různých rolnických usedlostí. Pro tentokrát nalezeno nebylo „kontrabandu“ žádného, mimo to, co určitá část přihlásila dobrovolně. Co však tato kontrola našla byla na tu dobu „královská přesnídávka“ – opékané jaterničky zalévané dostatečnou porcí různých likérů, po domácímu vyráběných. Ani oběd pro tuto kontrolu připravený nebyl ledajaký, vepřové a knedlík se zelím, k tomu nějaké to pivo, a proto se nedivme, když se i některým rozezpívalo hrdlo s příchodem jara. Konec konců se milé kontrole ani z Libodřic moc nechtělo a také jistá část zde setrvala do pozdních hodin večerních. Popisuji tuto kontrolu obšírněji z těch důvodů, protože se to určitým občanům nechtělo líbiti, hlavně těm, kteří potají drželi palec Hitlerovi a udělali udání. A tak již 27.března přišla kontrola jiná. Dvěma autobusy dovezeno jest na 30 říšských německých vojáků, vedených majorem od Gestapa, celou obec kol dokola obsadili, procházejíc sem a tam. S nimi přijeli zástupci Okresního úřadu z Kolína, „Landrátu“ i zástupci Obilní společnosti z Prahy. Strážníková trubka opět svolala všechny do hostince, přejištěno zdali jsou všichni přítomni a zakázáno opustit místnost. Nato jsou předčítána různá nařízení a sděleno občanstvu, že jim na tom nezáleží bude-li obec srovnána se zemí jako Lidice. Situace se stávala opravdu vážnou. V tu dobu jednal zdejší nájemce dvora Juppe, sám říšský němec, s velitelem této výpravy, zmíněným majorem. Není mi známo co bylo mezi těmito zmíněnými projednáváno, jen se sluší podotknouti, že bylo opět přikročeno k soupisu těch, kteří dobrovolně opět zatajené obilí přihlásili k odevzdání. Přihlášeno bylo celkem cca 37 q, které dle rozkazu byly ještě týž den na dvou fůrách odvezeny do Hospodářského družstva v Kouřimi, čímž tato tak dramaticky počínající kontrola byla zakončena.

Na den 20.dubna bylo nařízeno vyvěšení vlajek a praporů i na soukromých budovách na oslavu narozenin Hitlerových. Mimo školu a obecní úřad jako budov veřejných, tohoto rozkazu uposlechnuto nebylo. Dne 5.května jsou v naší obci vyjmuty z radiopřijímačů krátké vlny, aby byl omezen poslech ciziny.

Během měsíce května jsou likvidovány všechny zemědělské spolky, jejich jmění zabaveno ve prospěch nově zřízeného ministrem Hrubým „ Spolku zemědělství a lesnictví“, jež má své odbočky na každé vesnici a členství v nich jest pro všechny hospodáře povinné.

Dne 30.června jest oznámen všem zemědělcům osevňovací plán, dle kterého se nařizuje výměra určená tomu kterému druhu obilí, řepky, brambor a řepy. V naší obci činí v procentech orné půdy od 1 ha výměry:

Chleboviny – t.j. žito a pšenice	27%
Řepka – neb jiné olejnaté plodiny	5%
Brambory	4,5%
Řepa cukrovka	22%

Ostatek ponechán jest k rozvržení jednotlivci s upozorněním, že předepsanou mu dávku ječmene musí odvésti. Mimo toho jsou rozvrhnuty dávky sena a slámy na jednotlivé pěstitele rokem dopředu.

Dne 20.srpna převrhl se pod Voděradským kopcem autobus vracující se večer v 6 hodin od Kolína ke Kouřimi. Přestože byl plně obsazen cestujícími, o život nepřišel nikdo. Pět osob bylo zraněno těžce a odvezeno ihned do Kolínské nemocnice, mimo to bylo jich dosti, kteří to odnesli lehkým zraněním, zvláště oděrkami.

Tento rok jest dlužno zaznamenati :

- 4 úmrtí Josef Nováček, ve věku 64 let, z čp. 84
Barbora Havlíňová, ve věku 62 let, z čp.66
František Vanka, pekař, ve věku 48 let, z čp.110
Josef Kuchař, ve věku 87 let, z čp.115

5 narození – tří děvčat a dvou synů